

Malý čtenář

**TÉMA ČÍSLA:
STAVEBNICE**

7
číslo
Ročník 2

**Ptačí
stavitelé**

**Stavebnice
v přírodě**

**Soutěže
o stavebnice a hry**

**LOVCI POKLADŮ
soutěž o stříbrnou minci**

Jak vzniká MERKUR

str. 16

Zdeněk Smetana

str. 19

Stavitelky včely

str. 22

Časopis s jedinečnou historií

Navazujeme a pokračujeme

Malý čtenář byl historicky významný a oblíbený český časopis pro děti a mládež.

Jeho vydávání bylo zastaveno v roce 1941 protektorátními úřady. Jednalo se o nejdéle vycházející dětský časopis v českých zemích, neboť začal vycházet již v roce 1882.

Do časopisu přispívaly významné osobnosti, jako například Josef Václav Sládek, Jaroslav Vrchlický, František Ženíšek či Zdeněk Burian. Poslední ročník časopisu vedl jako odpovědný redaktor básník a spisovatel František Hrubín.

Časopis dnes navazuje na tradici původního Malého čtenáře a vychází od září do června, tedy v souladu se školním rokem - stejně jako tomu bylo v jeho počátcích.

Malý čtenář

Vydává: Čimis z.s.

Feřtekova 557/18, Praha 8 Bohnice 181 00,
IČO: 02214776

PhDr. Martin Rezek - šéfredaktor
email: malycitenar1@email.cz

Název periodického tisku: MALÝ ČTENÁŘ
Evidenční číslo: MK ČR E 23747
ISSN 3029-7729 tištěná verze časopisu
ISSN 3029-7737 elektronická verze časopisu
Četnost: 5/rok, číslo: 7, náklad: 3000 ks
Datum vydání: 1. 11. 2025
Uzávěrka dalšího čísla: 10. 12. 2025
Časopis + vzdělávací příloha

Grafická úprava: Roman Kliský, Martin Rezek
© Čimis z.s., nebo uvedení dodavatelé obsahu.
Fotografie: Pixabay, Wikimedia Commons
Titulní strana: Roman Kliský, logo časopisu
Martin Rezek.

Publikování ve spolkovém magazínu
je bezplatné v rámci dobrovolnictví.

Nevyžádané materiály nevracíme.

Za věcnou správnost textu i obrazové přílohy
odpovídají u článků autoři a u "inzerátů"
inzerenti.

Děkujeme všem, kteří se podílí na vydání
spolkového magazínu svými příspěvky.

Projekt: Kultura na dotek
a Čimický háj na dotek.

Podporují

Městská část
Praha 8

» OBSAH

■ Téma

- 4 / Stavebnice
- 7 / Komiks – Svět podle Myšáka

■ Příroda

- 8 / Ptačí stavitelé
- 9 / Komiks – Svět skřítka Čimíška
- 10 / Stavebnice v přírodě
- 22 / Stavitelky včely
- 24 / Největší stavitel v Zoo Praha

■ Čeština

- 13 / Čtenářský deník – Sajdra a Tyrhen objevují svět
- 14 / Jak vzniká knížka?
- 15 / Poezie

Téma příštího čísla: POKLADY

Výherci z čísla 6: Kniha o Jeskyních - Jakub Jahelka,
Pokemon - Šárka Rejtharová, Michala Neradová, Jaroslav Kadlec
Kniha špalíček veršů a pohádek - Martina Kulhánková, Radek Krčmář,
VELKÁ HRA - MINCE Duhovka - Markéta Kurková,
Vstupenky do DINOSAURIA - Martin Kabát, Andrea Strbova, Monika Vavrová, **Desková hra Krtci** - Eva Šilerová, František Hladký,
Výtvarné potřeby za obrázek - Jakub Sedláček

INZERCE v tomto čísle: Veselý drak, Crew, Česká mincovna, .s., Dinosauria Museum Prague (POP Airport s.r.o.), Tlama games, Yvona Bednarová, Elektrowin, Merkur, Chata Sloup, Blue Gekko (Smetana výstava)

Skládka mamutích kostí v Ústí nad Labem

V Ústí nad Labem archeologové odkryli pravěké tábořiště se skládkou tisíců zvířecích kostí - včetně pozůstatků nejméně devatenácti mamutů srstnatých. Kromě nich byly nalezeny také kamenné nástroje a místa, kde je pravěcí lidé vyráběli. Nález pochází z období pozdní doby ledové a jejich stáří přesahuje 22 tisíc let.

Osídlení patřilo ke stejné kulturní tradici jako slavní Lovci mamutů z Dolních Věstonic a Pálavy, tedy k období gravet-tieniu.

Zdroj: Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech

V Zoo Praha můžeš vidět koťata jaguarundů

Návštěvníci Zoo Praha mohou konečně vidět dvě koťata jaguarundů, která se narodila letos 7. července. Daří se jim skvěle a začala přijímat pevnou stravu. Proto je již mohou spatřit i návštěvníci zoo.

Pražská zoo chová tyto jihoamerické kočkovité šelmy už od devadesátých let minulého století a letošní potomci jsou teprve druhým vrhem páru samice Blanche a samce Chaca. Jaguarundi jsou výjimeční svými hlasovými projevy, zejména typickým pískáním, které připomíná ptačí hlas. Odchovy v evropských zoo jsou vzácné - loňské mládě bylo dokonce jediné v Evropě.

Foto Petr Hamerník, Zoo Praha

Úplné zatmění Měsíce v září

V neděli 7. září 2025 bylo na noční obloze vidět úplné zatmění Měsíce, které dosáhlo svého maxima nad naším územím přesně v 19:12 hodin.

Foto: Pixabay

Malý čtenář má Instagram

Časopis Malý čtenář má svůj účet na Instagramu, kde pravidelně zveřejňuje soutěže, zajímavosti a články.

Naše rondely byly před pyramidami

Na našem území vznikaly už tisíce let před stavbou egyptských pyramid desítky kruhových staveb o průměru kolem sta metrů. Sloužily různým účelům - od rituálních až po aktivity připomínající dnešní sport. Jeden z těchto objektů, známý jako rondel, nyní archeologové objevili ve východních Čechách.

Foto: Wikimedia Commons, Wolfgang Sauber

STAVEBNICE

– Pavel Karel/Martin Rezek –

V 19. století měl německý učitel Friedrich Fröbel skvělý nápad: děti se mohou učit lépe tím, že si budou hrát. Proto vymyslel a vytvořil jednoduché dřevěné tvary - kostky, koule a válce, ze kterých si děti mohly stavět různé věci. Nazval je „dary“, neboli německy Gaben.

O několik desítek let později (kolem roku 1880) **bratři Otto a Gustav Lilienthalové** chtěli, aby stavebnice byly ještě pevnější. Vymysleli proto speciální směs z písku, křídý a lněného oleje a z ní vyrobili malé „kamenné“ kostky, které vypadaly skoro jako skutečné cihly. Jejich nápad si koupil podnikatel Adolf Richter, který začal tyto stavebnice vyrábět a prodávat pod značkou **Anchor (Anker)**. Byly to jedny z prvních stavebnic na světě, které se vyráběly ve velkém. Díky nim si děti mohly postavit domečky, mosty nebo celé hrady - a přitom se učily o tvarech, rovnováze a tvoření.

Kamenná stavebnice Anchor

NEJZNÁMĚJŠÍ STAVEBNICE U NÁS

Kouzelné plastové kostičky

Historie dnes bezpochyby nejznámější a nejproslulejší stavebnice na světě, stavebnice **LEGO**, se začala psát 10. srpna 1932.

Tehdy si dánský podnikatel Ole Kirk Christiansen (1891-1858) založil malou firmu, kde vyráběl a prodával žebříky, žehlicí prkna a dřevěné dětské hračky. Tyto hračky už byly tehdy označeny logem LEGO, což byla odvozenina z dánských slov **LEG GODT**, v překladu znamenající něco jako **HRAJ SI DOBRĚ**. A i když měl Christiansen s těmito hračkami úspěch, chtěl stále víc. Proto v roce 1947 zakoupil pro svoji dílnu vstřikovací lis na jednolitý plast. Už na konci roku 1949 vyráběl 200 druhů plastových hraček různých druhů. Byly to první předchůdci dnešních stavebnic. Dřevěné hračky byly rázem odsunuty na druhou kolej a v roce 1960 podnikatel jejich výrobu postupně zastavil a věnoval se výhradně plastu. První LEGO kostka byla vyrobena již v roce 1949, ale teprve až se vedení firmy ujal Christiansenův syn Godtfred, byl navržen nový revoluční koncept výroby.

A to tak, že se jednotlivé prodávané sady mohly vzájemně doplňovat a kombinovat. Byl také kladen velký důraz na zpřesnění výroby, aby jednotlivé spoje pevně držely a kostky se nerozpadávaly. Tento dokonalý a precizní výrobek byl pak **patentován v roce 1958**.

Je bez jakýchkoliv pochybností jisté, že stavebnice LEGO je dnes nejpoblárnější hračkou na planetě a prošla za celou svoji éru velkým vývojem až k naprosté dokonalosti.

Dřevěné kostky

Plastová stavebnice

Magnetická stavebnice

LEGO vyrábí figurky mnoha známých filmových postav

Odhaduje se, že ročně se na světě vyrobí až **20 miliard kostek**, což je neuvěřitelných 600 dílků každou sekundu a prodá se 7 stavebnic každou vteřinu. **Asi největší vyrobenou stavebnicí je Mapa světa** z kolekce LEGO Art, která má neuvěřitelných 11 000 dílků. Další je stavebnice Eiffelovy věže, vysoká 149 cm, s počtem dílků 10 001. Do třetice dalším obrem je LEGO Titanic se svými 9 090 dílky. Jestli vás naše povídání o LEGU správně navnadilo, vytáhněte ze skříně svoji stavebnici, která tam někde určitě je, a přesvědčte se o pravdivosti slov, že LEGO je jednička!

Stavebnice prošly velkým vývojem od dřevěných, kamenných, kovových, plastových a magnetických až po virtuální v počítačových hrách. V našich zemích byly a stále jsou oblíbené zejména stavebnice a postavičky značek CHEVA, IGRÁČEK, PLAYMOBIL, LEGO a MERKUR.

Svět šroubků a maticek

Jestliže je, jak jsme si řekli LEGO nespornou špičkou ve světě, je bezpochyby nejlepší a nejznámější stavebnicí u nás **MERKUR**. **Je zhruba o čtvrtstoletí starší** než LEGO, a tak ji určitě znali již vaši rodiče a dokonce i prarodiče. Její historie sahá až do roku 1925. Už v roce 1914 si **Jaroslav Vancí** (1890-1980) postavil první stavebnici. Po vyučení se ve strojírenské továrně se v roce 1914

usadil v Polici nad Metují, kde pracoval jako zámečník, a v roce 1920 si zde založil firmu **INVENTOR**. Ta začala vyrábět kovovou stavebnici stejného jména, jejíž jednotlivé části se spojovaly pomocí ocelových háčků. Toto řešení se ale Jaroslavu Vanclovi moc nezamlouvalo, a tak došlo k zásadnímu zlomu. Na trhu se objevila nová malá stavebnice **MERKUR**, která využívá ke spojení **kovových dílků malé šroubky a maticky**. Tato verze slavila okamžitý úspěch a již do tří let se na pultech hračkářství objevila stavebnice ve třech velikostech a s ozubenými kolečky navíc.

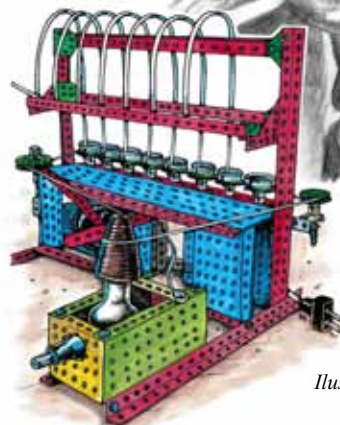
MERKUR byl vyráběn, i když v omezeném množství, i za války a po jejím skončení byla firma v roce 1950 zestátněna. V roce 1993 byla zprivatizována a přejmenována

prof. Ing. Otto Wichterle, DrSc. se svým slavným „ČOČKOSTROJEM“, sestaveným z dílků stavebnice MERKUR

Kovová stavebnice MERKUR

Ilustrace: Pavel Karel

na **KOMB**. V roce 1994 byl na firmu vyhlášen konkurz a výroba zastavena. Největší tehdejší konkurentka MERKURU, francouzská firma MECCANO, chtěla ihned celou výrobu odkoupit. Naštěstí ji předběhla česká firma Cross a později Merkur Toys. Takže naše rodinné stříbro, MERKUR, zůstalo doma a výroba úspěšně pokračuje ke spokojenosti všech nadšených stavitelů od 9 do 99 let. Není bez zajímavosti, že o dokonalosti a všestranném využití stavebnice MERKUR vypovídá i jeho propojení s geniálním českým vědcem a vynálezcem **Ottou Wichterlem** (1913-1998). Ano je to on, kdo se svým týmem v Baťově vědeckém ústavu v roce 1940 vyvinul způsob zpracování polyamidové příze a umožnil tak výrobu slavných punčoch, známých jako silonky. Ale hlavní zlom nastal, když si nechal v roce 1953 patentovat složení gelu určeného pro výrobu tzv. měkkých **kontaktních čoček**. A tady se dostáváme ke spojení známého vědce a stavebnice MERKUR. První čtyři měkké kontaktní čochky vyrobil totiž Otto Wichterle za pomoci své manželky přes vánoce 1961 doma v garáži. Použil k tomu takzvaný „**Čočkostroj**“, vlastnoručně sestavený a sešroubovaný z dílků stavebnice MERKUR! Měkké kontaktní čochky dobyly svět a proslavily nejen našeho vynálezce, ale i stavebnici MERKUR.

Největším sběratelem stavebnic MERKUR na světě byl pan Jiří Mládek z Roudnice nad Labem (1946-2024).

Byl nejen sběratelem, ale i nadšeným propagátorem tohoto výrobku. V roce 2006 byl hlavním iniciátorem při založení **Muzea stavebnice MERKUR** v Polici nad Metují. V roce 2008 bylo toto muzeum nominováno evropskou muzejní asociací jako „Muzeum EU 2008“. Největší exponát, který pan Mládek postavil, „**Ocelové město**“, byl v roce 2007 certifikován jako největší model ze stavebnice MERKUR na světě a roku 2009 byl oficiálně zapsán do **Guinessovy knihy rekordů**. Ocelové město bylo dokončeno na jaře 2025. Váží 1,4 tuny a je sestaveno z cca **1 100 000 kusů součástek** (šroubky + maticky + dílky + doplňky). Pracoval na něm celkem **24 let**. Jiří Mládek své exponáty vystavoval na mnoha výstavách v Čechách, na Slovensku i ve světě. Vystavoval několikrát i v Muzeu hlavního města Prahy a Slovenském národním muzeu v Bratislavě. Jeho výrobky jsou k vidění i v Muzeu hraček v německém Norimberku. Že byl pan Mládek opravdu největším sběratelem na světě, dokládá dodnes jeho sbírka, která obsahuje bezmála **1 300 různých stavebnic** o celkové váze přes **2 200 kg**! Jiří Mládek bohužel v roce 2024 zemřel, ale jeho dílo si můžete prohlédnout jak v Polici nad Metují, tak i v Národním technickém muzeu v Praze. A jestli doma MERKUR ještě nemáte, honem to napravte a uvidíte, až krabici otevřete, že není všechno LEGO, co se třpytí...

inzerce

Soutěž o DESKOVOU HRU DO OBLAK

Napiš nám do **10.12.2025** na email **malycytenar1@email.cz** odpověď na otázku **Z ČEHO LZE POSTAVIT DŮM?** a po slosování správných odpovědí můžeš získat jednu ze dvou deskových her DO OBLAK od firmy Tlama games. Na výběr máš z těchto možností:

- A) KÁMEN**
- B) NŮŽKY**
- C) PAPÍR**

Více k deskové hře: Ve hře DO OBLAK stavíš město. Přestavba centra je v plném proudu a vy jste získali zakázku na všechny nové mrakodrapy: to znamená nové stavby, lákavé bonusy, a pokud všechno dobře dopadne, taky balík peněz! Hru lze zakoupit na **www.tlamagames.com**

Hele, tati, kluci ve třídě říkali, že se dneska z Lega už dá postavit úplně všechno... je to pravda..?

No, něco na tom asi bude. A víš ty co? Vypravíme se do **Legolandu** a tam uvidíš všechny ty zázraky, co se z kousků téhle stavebnice dají vykouzlit...

SENZACE!!

Tak pomalu! Já vás oba moc dobře znám. Budete jen běhat po stáncích, hledat stavebnici, kterou ještě nemáte, a přitom náš dům už je toho plný až po strop! Dokud neslibíte, že nekoupíte ani kostičku, tak vás nikam nepustím...!

Po několika hodinách se nadšená výprava vrací zpět domů...

Mami, to bylo úžasné!!!

Bylo tam všechno na co si jen vzpomeneš! Dokonce i bratranec Mickey z Ameriky, celý složený z kostek Lega. Boží...!!

A vůbec, ale vůbec nic jsme nekoupili!

Tak jsme tady z toho Legolandu! Šéfikule!

Kam chcete složit těch deset tisíc kostiček Lega, co jste dneska vyhráli, vy šťastlivče!

A když jsme potom odcházeli, tak zrovna losovali dnešní vstupenky a představ si, že náš tatka měl zrovna to šťastné číslo 113! Tak uvidíme jestli se neozvou, že možná...

...něco vyhrál.

Ptačí stavitelé

– Tereza Kejzlarová –

Hnízdo je pro ptáky něco jako dům. Slouží k tomu, aby v něm mohli bezpečně snést vajíčka a vychovat mláďata. Hnízdo je chrání před chladem, deštěm i nepřáteli. Když jsou mláďata dost silná, hnízdo opouštějí - a ptáci ho většinou už znovu nepoužijí.

Jaké jsou druhy hnízd?

Stromová hnízda

Většina ptáků, třeba kos nebo drozd, si staví hnízdo z větvíček, trávy a mechu. Vyhlubí ho do kulatého tvaru, aby se do něj vejce pěkně vešla.

Dutinová hnízda

Dutiny na hnízdění si v první řadě hloubí ptáci z řad šplhaviců, jako jsou datel černý, žluny a strakapoudi, kteří k tomu používají svůj silný zobák k vytesání otvorů do dřeva. Tyto vytesané dutiny pak v dalších letech často obsazují další dutinová ptáci, jako jsou sýkory, lejsci, brhlíci, ale také například puštíky nebo sýc, kteří si sami dutinu vytesat nedokážou.

Hnízda na zemi

Křepelky nebo čejky si udělají jednoduché hnízdo přímo v trávě. Vejce mají zbarvení, které splývá s okolím, takže je těžké je najít.

Hnízda na budovách

Jiříčky a vlaštovky staví svá hnízda z bláta, které lepí k sobě a připevňují pod střechy domů.

Zavěšená hnízda

Například moudivláček staví hnízdo ze stébel a chmýří, které visí z větve jako měkký vak.

Plovoucí hnízda

Některé druhy ptáků, jako labuť nebo potápka roháč, budují hnízda z velkého množství materiálu přímo na vodě nebo v její blízkosti.

KVÍZ

Rozeznaj správné hnízdo

Každý z uvedených ptáků má jiné a jinak postavené hnízdo. Rozpoznáš či hnízdo je? Přiřaď ke každému z ptáků jeho správné hnízdo.

1 KOS / 2 PUŠTÍK / 3 VLAŠTOVKA / 4 MOUDIVLÁČEK / 5 LABUŤ

Víte, že?

Největší hnízda staví orel bělohlavý. Mohou vážit i přes tunu! Naopak kolibřík si vystačí s hnízdem velikosti půlky vlašského ořechu.

Ptáci si sice dokážou poradit při stavbě hnízda sami, ale lidé jim mohou hodně pomoci. Například tím, že jim na zahradě nebo v parku pověsí ptačí budku. V ní si můžou ptáci postavit hnízdo, když v okolí chybí dutiny ve stromech. Když najdeme vypadlé mládě z hnízda, neměli bychom ho hned odnášet domů - jeho rodiče bývají často poblíž a dál se o něj starají. Můžeme se ho tak pokusit vrátit zpět do hnízda. Pokud je ale zraněné nebo opravdu opuštěné, je nejlepší zavolat do záchrané stanice pro zvířata, kde mu odborníci pomohou.

POZOR!

Nikdy bychom neměli ničit hnízda nebo rušit ptáky v době hnízdění. Trocha klidu je pro jejich rodinku stejně důležitá jako pro nás doma! Záchraná stanice hl. m. Prahy pro volně žijící živočichy. Tel.: 773 772 771

A

B

C

D

E

SVĚT SKŘÍTKA ČIMÍSKA

NAPSAL A NAKRESLIL MARTIN REZEK

9

PŘÍBĚH:
KOSTKA

POD STROMEM U DĚTSKÉHO HŘIŠTĚ
NAŠEL ČIMÍSEK PTAČÍ VAJÍČKA, KTERÁ
VYPADLA Z HNÍZDA. NEBYLA ROZBITÁ.

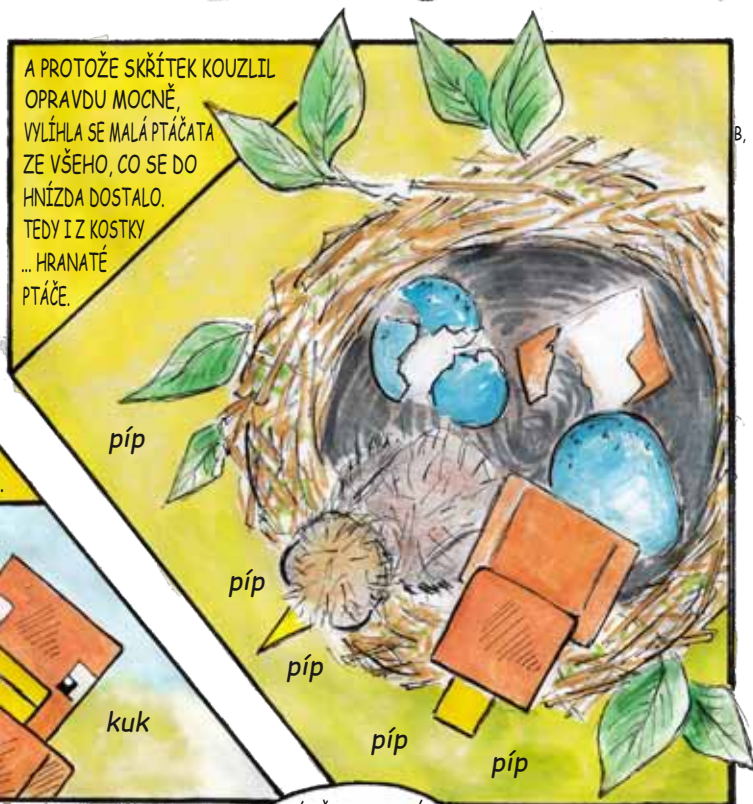
MUSÍM VAJÍČKA
DOSTAT NAHORU DO HNÍZDA.
BUDU KOUZLIT!

KOUZLO DOPRAVILO VAJÍČKA,
ALE I JEDNU KOSTKU DO HNÍZDA.

A PROTOŽE SKŘÍTEK KOUZLIL
OPRAVDU MOCNĚ,
VYLÍHLA SE MALÁ PTAČATA
ZE VŠEHO, CO SE DO
HNÍZDA DOSTALO.
TEDY I Z KOSTKY
... HRANATÉ
PTÁČE.

KDYŽ SE PO ČASE ŠEL SKŘÍTEK NA
HNÍZDO PODÍVAT, NEVĚŘIL SVÝM OČÍM.

MALÁ PTAČATA
SI POVÍDALA O TOM,
ČÍM BY JEDNOU
CHTĚLA
BÝT.

Stavebnice v přírodě

– Eva Pecková –

**Každá stavba kolem nás začíná základním stavebním kamenem.
U domů jsou to cihly, u hradů kameny, u stavebnic plastové či dřevěné kostky.
V přírodě funguje stavění obdobně.**

Šroubovice DNA

Všechno živé je postavené z malých stavebních jednotek zvaných buňky. Každý živý tvor, ať už je to malý mravenec či sto metrů vysoká sekvoj, je postaven z neskutečného množství malých buněk. Téměř každá buňka v sobě ukrývá DNA. To je takový stavební plán, který obsahuje návody na stavbu celého organismu. Tento plán je napsaný v tajném kódu, zvaném genetický kód, a říká každé buňce, jak má vypadat. Stejně jako vy, když skládáte stavebnici LEGO s návodem,

i příroda takto staví celé organismy. Na začátku však nemá krabici s mnoha kostičkami. Nový organismus zpravidla vzniká z jediné buňky, která se začne dělit - z jedné se stanou dvě, ze dvou čtyři, a tak dále. Každá nová buňka dostane kopii původního stavebního plánu (DNA) a podle ní ze sebe posléze udělá specializovanou buňku, např. oka, mozku, křídla či jiného orgánu, který je v daném místě potřeba.

Vosí královna staví na jaře hnízdo

A zde stavění nekončí. I vy, když poskládáte LEGO postavičku, tak jí z dalších kostek vytvoříte třeba dům. Příroda také se stavbou pokračuje. Jakmile je organismus poskládaný, začíná si sám sestavovat další věci - stavby k životu.

Mezi výborné přírodní stavitele jistě můžeme zařadit mravence. Jejich mraveniště je jako obrovské podzemní město. Každý mravenec nosí kousek hlíny, jehličí či jiné předměty a postupně vznikají chodby, komůrky i velké místnosti. Mraveniště má dokonce větrací šachty a sklady potravin. V Africe či Asii staví vysoké věže z hlíny termity. Termitiště má uvnitř promyšlený systém chodeb s dokonalým větracím systémem, který uvnitř udržuje stálou teplotu pomocí komínů a kanálů, kterými proudí vzduch. Některé druhy si staví i vlhké komůrky na pěstování hub, kterými se pak živí. Úžasnými staviteli jsou včely. Jejich plástve z vosku tvořené jednotlivými buňkami tvaru pravidelného šestiúhelníku zná každý. Podobné plástve, nicméně z jiného materiálu, staví i vosy. Žvýkají dřevní vlákna a smíchají

Mořské korály

je se slinami, čímž vytvoří pevný papírový materiál. Pavouci staví pavoučí sítě, které jsou složené z jemných vláken, která jsou lehká, ale zároveň mají větší pevnost v tahu než ocel stejné tloušťky. Někteří staví kruhové sítě, jiní trychtýřovité pasti a další lepkavé chodníky. Kdo by neznal hlemýžďe. Jejich domeček, ulita, roste spolu s jedincem postupným přidáváním vrstev, které se stáčí do spirály. A znáte chrostíky? Jejich larvičky žijí ve sladké vodě, a aby byly v bezpečí, obalují svá těla kamínky, kousky listů, větviček a jiným materiálem, který najdou. Slepí je dohromady pomocí lepkavých vláken a vznikne tím zvláštní pohyblivý domeček, ve kterém larva žije. V mořské vodě zase najdeme korály. I když vypadají jako barevné rostliny, jsou to drobní živočichové. Každý korál vytváří kolem sebe vápenatou kostru, kterou se spojují dohromady. Tak vzniká společná kolonie - korálové útesy.

A co takhle ptáci! Ti jsou mistři ve stavění hnízd. Každý druh staví jiným způsobem a používá rozličné materiály. Ve zvířecí říši ovšem najdeme i větší stavitele. Třeba bobři. Svými ostrými zuby kácí stromy, aby s pomocí větví a bahna postavili hráze. Tím mění celý tok řeky a vytvářejí tůňe. Orangutani si zase každý večer staví nové hnízdo vysoko v korunách stromů. A samozřejmě nesmíme zapomenout ani na nás - na člověka. I my jsme součástí přírody. Stavíme domy a jiné stavby z cihel, betonu, dřeva a svým způsobem jen napodobujeme to, co příroda dávno umí.

Vosí hnízdo

Termitiště - termití hnízdo

Bobři jsou mistři ve stavění hrází

Orangutani si každý večer staví nové hnízdo

Sajdra a Tyrhen objevují svět

Napsala: Yvona Bednarová, Ilustroval: František Lopour

Odjezd z parku Joshua Tree

Byla neděle večer. Ti, kdo z kempu museli dnes odjet, byli už pryč. Řadu z nich čekala dlouhá cesta domů. Mezi posledními se k odjezdu chystali i Kramerovi. Domů to neměli nijak daleko, tudíž nespěchali. Děti si dělaly úkoly do školy na venkovním dřevěném stole a občas koukly do mobilu, jestli jim nepíše kamarád.

Nikdo z nich netušil, že je z nedalekých stromů Joshua Tree, částečně schovaných za rozeklanou skálou, sledují zvědavé oči. A nebyly to oči lidské.

Pak si Chris na chvíli vlezl do stanu, kde hledal svoji čelovku.

Když vylezl, Sajdra prohodila: „To je ale hezká malá jeskyně. Takovou krásnou modrou barvu mám moc ráda. Vypadá jako nebe, když svítí slunce a nejsou žádné mraky.“ „Na mě by byla příliš malá, pořádně bych se tam nevešel. Určitě bych si ve spánku otloukal rohy na čele. A to přímo nesnáším. Musel bych mít hlavu venku a křídla složené

těsně u těla. Jenže já při spaní miluju volnost, takže nic pro mě,“ mudroval polohlasem Tyrhen.

„Kluci, teď honem sbalte váš stan a pořádně ho složte! A ať to není žádné halabala, známe svoje lidi,“ přikázal tatínek a šel pomoci mamince uložit další věci do karavanu.

Draci nevěřícně zírali na to divadlo, když kluci balili stan. Ve chvíli, kdy z cely vytahovali jednotlivé pruty a začali je skládat, zmohl se Tyrhen jen na tiché zasyčení: „Ty jó, je to vůbec možný? Rozumíš tomu?“ Sajdra jen tiše zírala. Hlavou se jí honily myšlenky jedna přes druhou.

Celý tříkilový stan se klukům nakonec vešel do menšího vaku. Z modré jeskyně se náhle stala věc, kterou společně nacpali do malé tašky. A to drakům nešlo na rozum.

Tyrhen si užasle neodpustil poznámku: „To jsou tedy zajímavý věci! Bydlí v jeskyni a pak najednou ta jeskyně splaskne a je skoro placatá. A jak se může něco většího než jsem já sám vejít do něčeho tak malýho? Co ještě asi u lidí uvidíme? Čím nás překvapí, co myslíš? Chtěl bych to vidět.“

A Sajdra na to: „Tak právě proto mě ty lidi tolik zajímají. Strašně mě baví je pozorovat.“

Začínalo se smrákat. Tatínek doufal, že největší kolony aut, mířících po víkendu domů, již pominuly. Byl čas vyrazit směrem na Big Bear Village, kde bydleli.

A tak se stalo, že z kempu vyjžděl jejich karavan jako poslední. Venku už bylo pořádné šero. A nikdo si nevšiml, že park neopouštějí sami. Někdo je totiž následoval. A lidé to rozhodně nebyli...

Jak vzniká knížka?

– Martin Rezek –

Rozhovor s Yvonou Bednarovou, spisovatelkou knih pro děti.

Pracujete pouze se svou fantazií a svými znalostmi?

Během psaní si musím své znalosti samozřejmě ověřit. Toto studium zabírá hodně času. I já se občas dozvím něco nového a zajímavého. Vše musí být správné, přece jenom píšu knihy pro děti. A těm se snažím něco krásného ze sebe předat. U příběhu o dracích jsem se inspirovala fotografiemi, které jsem nafotila během cesty po západních státech USA v roce 2012. Hodně jsem při práci studovala mapy. Největší odměnou jsou pak nadšené reakce dětí i jejich rodičů, kteří příběh se Sajdra a Tyrhenem milují. Audio-knihu si prý společně pouštějí třeba při delších cestách autem.

Jak píšete své knížky, jaký máte postup při jejich tvorbě?

Ve chvíli, kdy dostanu nápad na knížku, usednu k počítači a píšu každý den, dokud není příběh hotový. Každý spisovatel pracuje trochu jinak. Jsou autoři, kteří si nejprve stanoví přesnou osnovu a podle ní pak píšou. Dle mého je to při psaní omezující. Psát tímto způsobem by byla pro mě nuda. Já nechci dopředu vědět, jak můj příběh dopadne. Naopak se nechávám překvapit svou fantazií, kam se příběh a jeho hrdinové budou ubírat. A jaká skvělá dobrodružství spolu zažijeme! Na to se těším. Takové psaní mě velmi baví. Mnohdy jsem i já překvapená svými nápady. Jsem vášnivá fotografka a pohled na fotku často podnítí mou fantazii. V mysli mi okamžitě začíná nabíhat kus příběhu. Začátečník by si osnovu nebo plán asi udělat měl.

Autorské čtení ve škole

inzerce

Kniha Sajdra a Tyrhen

Velké dračí dobrodružství

Kniha k dostání u všech dobrých knihkupců + internetové obchody - Luxor, Kosmas, Megaknihy, knihy Dobrovský.

Audioknihu pak na Audiolibrix.com nebo Levné knihy.

Kdo by chtěl knihu s věnováním, může napsat autorce Yvona.Bednarova@seznam.cz - stačí jméno dítěte a jeho věk, adresa nebo možno přes zásilkovnu.

www.hortenzinka.cz

STAVEBNICE

- Dagmar Dřimalová -

S BRÁŠKOU MÁME STAVEBNICE,
DÍLKŮ JE TAM ČÍM DÁL VÍCE.
RŮZNÉ VĚCI STAVÍME,
A PŘITOM SE BAVÍME.
NĚKDY SE I HÁDÁME,
KDYŽ TY DÍLKY SKLÁDÁME.
POTOM DOJDE K DOHODĚ
A S BRÁŠKOU JSME V POHODĚ.

KOSTKY

- Dagmar Rezková Dřimalová -

KOSTKY, KOSTKY, KOSTIČKY,
SKLÁDAJ MOJE RUČIČKY.
JEDNU K DRUHÉ PŘILOŽÍM,
SPOUSTU HRADŮ VYTVOŘÍM.
POSTAVÍM I VĚŽIČKU,
PRO MOU MALOU SESTRÍČKU.
STAVÍM TOHO JEŠTĚ VÍCE,
UŽIJU SI STAVEBNICE.

Nová kniha pohádek

**VELKÉ
DOBRODRUŽSTVÍ
SKŘÍTKA ČIMÍSKA
A JEHO PŘÁTEL
Z DUBOVÉHO HÁJE**

**DOBRODRUŽNÝ PŘÍBĚH
STAŇ SE SOUČÁSTÍ PŘÍBĚHU**

**MAPA K POKLADU
KVÍZY O PŘÍRODĚ**

**Knihu lze
získat na:**

cimis@email.cz

www.cimis.cz

Jak vzniká stavebnice Merkur

– Pavel Frydrych (ředitel Muzea stavebnice Merkur) –

Když se řekne Merkur, většina z nás si představí kovové dílky, šroubky, maticky a spoustu fantazie. Ale víte, že tahle česká stavebnice má za sebou dlouholetou historii?

Ano - letos se slaví 100 let šroubování.

Jaroslav Vancí -
zakladatel firmy

s těmito dopisy se ztratil, takže dnes už přesně nevíme, které nápady se skutečně proměnily ve stavebnice. Ale traduje se, že stavebnice Merkur Metropol (vyráběná od roku 1933) vznikla právě podle nápadu jednoho mladého nadšence.

Od nápadu k modelu

První stavebnice s názvem Merkur se začaly vyrábět už v roce 1930 v továrně zvané Inventor. Tehdy šlo o opravdovou novinku - kovové dílky se daly šroubovat dohromady a vytvářet z nich téměř cokoliv: auta, jeřáby, mosty, letadla...

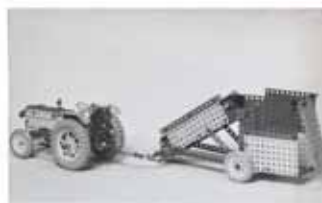
Zajímavé je, že už tehdy firma vyzývala děti, aby posílaly své nápady. Kdo poslal obrázek vlastního modelu nebo originální řešení, mohl dostat odměnu! Bohužel, archiv

Karel Peluněk a František Jirman

Jak se Merkur rodí dnes

I dnes to všechno začíná stejně - nápadem. Vývojáři nejprve přemýšlejí nad tím, co postavit. Potom hledají odpověď na otázku, jak to udělat, tedy jaké dílky použít, aby model dobře fungoval. Když je návrh hotový, vytvoří tzv. „dílník“ - seznam všech potřebných součástek. A pak se pustí do výroby, navrhují se nové obaly, návody i grafika. Zatímco v minulosti se vývoji věnoval přímo zakladatel Jaroslav Vancí a později jeho zetěvé Karel Peluněk a František Jirman, dnes má firma dva hlavní vývojáře, kteří kromě klasických modelů pracují i na robotických stavebnicích. Merkur tak kráčí s dobou - spojuje tradici s moderní technikou.

Soutěž o stavebnici značky Merkur

Napiš nám do **10.12.2025** na email **malycytenar1@email.cz** správnou odpověď na otázku **KTERÝ Z OBRÁZKŮ VPRAVO JE STEJNÝ JAKO ORIGINÁL VLEVO?** A po slosování správných odpovědí můžeš získat jednu ze stavebnic značky Merkur.

A

B

C

D

Úspěchy i slepé uličky

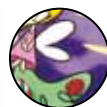
Ne všechny nápady se ale ukázaly jako trháky. Například stavebnice Merkur Elektras z roku 1934 se stala obrovským hitem - pod názvem Merkur Elektro se vyrábí dodnes! Naopak Merkur Metropol nebo elektromotorek Elmotor mezi dětmi příliš neuspěly. Ale i neúspěchy k vývoji patří - vždyť každý model pomáhá vymyslet něco nového.

Merkur dnes

Dnes si můžeme vybrat z více než 150 různých stavebnic - od malých jednomodelových sad až po obrovské multifunkční komplety nebo robotické modely řízené počítačem. Ať už jste malý stavitel nebo zkušený konstruktér, Merkur pořád spojuje svět fantazie, zručnosti a techniky - tak jako už celé století.

Stavebnice MERKUR
lze zakoupit na
WWW.MERKURTOYS.CZ

Přiřaď čísla ke správným detailům a v tomto pořadí písmena opiš do tajenky. Zjistíš, co si Garfield myslí.

OD

RO

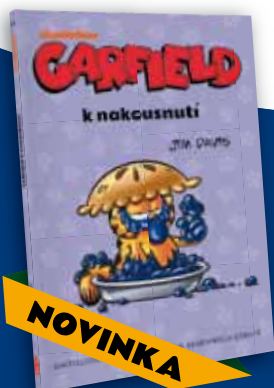
JEP

HO

IE

Podává se další lahůdková porce zábavy, po které se budete olizovat až za ušima!

Tento titul a mnoho dalších naleznete na www.obchod.crew.cz a u všech dobrých knihkupců.

CREW

Jan Amos Komenský - učitel národů

– Martin Rezek –

355 let výročí od úmrtí

Jan Amos Komenský se narodil **28. března 1592** na jihovýchodní Moravě (přesné místo narození není známo, jako pravděpodobná místa se uvádějí Nivnice, Komňa nebo Uherský Brod) a zemřel **15. listopadu 1670** v Amsterdamu.

Byl jedním z největších českých myslitelů, filozofů a spisovatelů. Byl vynikajícím teoretikem pedagogiky - vymýšlel, jak má vypadat dobrá škola. Věřil, že vzdělání dokáže svět zlepšit.

Říká se mu učitel národů, protože chtěl, aby se učily všechny děti na světě - nejen bohaté, ale i chudé a také dívky, což tehdy nebylo běžné.

Jan Amos Komenský hodně cestoval po Evropě a všude se snažil zlepšit školství. Byl to člověk, který myslel na děti a chtěl, aby učení nebylo trápení, ale hlavně radost.

Co Komenský prosazoval?

- Aby škola byla pro všechny.
- Aby se děti učily od nejjednoduššího k těžšímu.
- Aby výuka byla zábavná a názorná, ne jen dlouhé nudné přednášky.
- Aby se učilo vlastním jazykem, ne jen latinsky.

Možná ti to dnes připadá normální, ale v jeho době to byla velká novinka!

Komenský napsal spoustu knih.

Některé byly pro učitele, jiné přímo pro děti. Tady jsou ty nejdůležitější:

- Orbis pictus (Svět v obrazech) - první obrázková učebnice na světě. Díky ní se děti učily nejen slova, ale i to, jak věci vypadají.
- Velká didaktika - o tom, jak má fungovat škola a vyučování.
- Labyrint světa a ráj srdce - o hledání smyslu života.
- Informatorium školy mateřské - rady pro výchovu malých dětí ještě před školou.

Jan Amos Komenský odchází do exilu (roku 1628)

A colorful illustration of a girl with a bird-like head, wearing a red dress and black shoes, standing next to a large blue bird with a yellow beak. They are positioned above an open book that displays various words and phrases in different colors and fonts. The background is a warm, textured orange-brown.

A cartoon illustration of two jester-like characters running. They are wearing white tunics with black patterns and pointed hats. The character on the left is slightly ahead, and both have large noses and wide eyes. They are running towards the right against a blue background with some dark, abstract shapes.

--	--

--	--

[illegible]

1

10

Velká soutěž

Vyprav se s Českou mincovnou PO STOPÁCH ČESKÉHO MINCOVNICTVÍ (2. část)

– kolektiv České mincovny –

Na našem území v minulosti působila řada slavných mincoven. V Kutné Hoře, Jáchymově, Praze, Opavě, Olomouci, Kroměříži, Brně, Českém Krumlově, Plané, Jičíně, Krnově, Českých Budějovicích nebo třeba Těšíně. Všechny ale postupně zanikly. V éře Československa se naše mince razily ve slovenské Kremnici. Když se pak v roce 1993 Československo rozpadlo, československé mince se začaly razit v nově založené České mincovně v Jablonci nad Nisou.

Od roku 1993 byly v severočeském městě vyrobeny 3 000 000 000 kusů českých mincí. Všechny tyto mince váží dohromady 9 000 000 kilogramů. Kdybychom je chtěli naložit a přepravit, potřebovali bychom vlak s 500 vagony.

České mince nejsou jen zákonnými platidly, ale také malými uměleckými díly. Víš, co je na nich vyobrazeno?

- **Korunová mince** nese Svatováclavskou korunu - nejvýznamnější z českých korunovačních klenotů.

- **Dvoukoruna** má jako motiv gombík - tedy zdobný šperk z časů Velkomoravské říše.

- **Pětikoruna** vzdává hold Karlovu mostu - pražskému kamennému mostu přes řeku Vltavu.

- **Desetikoruna** patří Petrovi - panoramatu brněnské katedrály svatého Petra a Pavla.

- **Dvacetikoruna** je věnována pomníku svatého Václava na pražském Václavském náměstí.

- **Padesátikoruna** nese seskupení Pražského hradu, katedrály sv. Víta, kostela sv. Mikuláše, Národního divadla a Karlova mostu.

Víš, co je oběživo?

Oběživo je hotovost, tedy peníze (bankovky a mince) v oběhu, které se používají k placení.

Jsou to peníze v oběhu mimo banky - jde o fyzické peníze, které drží domácnosti, podniky a další subjekty, nikoli banky nebo centrální banka ve svých trezorech.

Jsou to tedy u nás všechny koruny, které cestují mezi lidmi, v peněženkách, pokladnách v obchodech nebo třeba v kasičkách.

Proč se používá výraz oběživo?

Protože to jsou peníze, které pořád "obíhají" - dnes jsou u tebe, zítra je má prodavačka a pozítří třeba pan pekař.

Pozor!

- **Peníze na bankovním účtu** nejsou oběživo, protože si na ně nemůžeš sáhnout.

- **Oběživo** je jen to, co šustí nebo cinká.

Jednoduchá věta na zapamatování:

Oběživo jsou všechny peníze, které můžeš držet v ruce a platit s nimi hned teď.

Po válce vzniklo Československo, nový stát, který vznikl z části bývalého Rakouska-Uherska. A právě Československo si ponechalo jméno staré měny - koruna. Jen se jí začalo říkat československá koruna. A i když se náš stát změnil, korunou platíme dodnes - teď už českou korunou.

STAVITELKY VČELY

– Štěpán Pícha –

Nenahraditelní opylovači, jejichž plástve jsou dokonalé stavebnice

Včely jsou fascinující skupinou blanokřídleho hmyzu, která má pro člověka i přírodu zásadní význam. Nejčastěji si včely spojujeme s medem a voskem, ale jejich důležitost pro naši planetu je v něčem jiném. Jsou hlavními opylovači, kteří zajišťují reprodukci většiny kvetoucích rostlin, a tím i produkci plodin pro člověka. A věděli jste, že plástve ve včelím úlu jsou v jistém slova smyslu těmi nejdokonalějšími stavebnicemi na světě?

Fosilní včely

Podle paleontologických nálezů se včely objevily přibližně před 120 - 100 miliony let v období svrchní křídy. V té době se začaly rychle šířit krytosemenné rostliny (kvetoucí rostliny) a právě jejich nástup je s vývojem včel úzce spjat. Včely vznikly z vosovitých předků, kteří původně lovili jiné drobné členovce. Postupně však začaly využívat pyl a nektar jako hlavní zdroj potravy, což odstartovalo jejich partnerství s kvetoucími rostlinami. Jedním z nejcennějších okének do minulosti jsou včely zachované v jantaru. Jantar neboli zkamenělá pryskyřice nám uchoval výjimečně zachovalé fosilie, na kterých jsou vidět nejmenší detaily, jako je jemná stavba křídel nebo chloupky na těle. Nejstarší takové nálezy pocházejí z Myanmaru a jsou staré více než 100 milionů let. Jedna z fosilních včel, *Melittosphex burmensis*, vykazuje znaky jak vos, tak včel, a považuje se za přechodovou formu mezi oběma skupinami. Zajímavé je, že se dnešní včely

▲ *Melittosphex burmensis* - nejstarší známá včela. Její fosilie je zachovaná v myanmarském jantaru a je stará cca 100 milionů let.

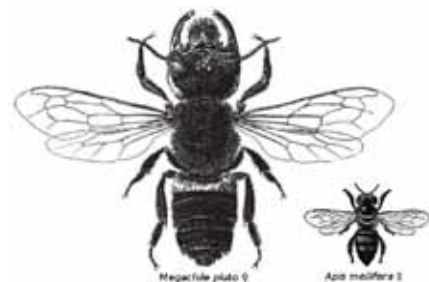
Rozmanitost dnešních včel

Na světě existuje přes 20 tisíc druhů včel. Většina z nich nejsou pospolitě žijící včely, ale včely žijící jednotlivě, takzvané včely samotářky. Včely osidlují nejrůznější prostředí - od suchých stepí až po tropické deštné lesy. Liší se velikostí od drobných druhů měřících jen pár milimetrů až po velké čalounice. Mezi ně patří i největší známá včela, tajemná *Megachile pluto*, která může mít rozpětí křídel

▲ *Megachile pluto* - největší známá včela, která patří mezi tzv. čalounice. Žije na souostroví Moluky v Indonésii. O jejím životě toho víme jen málo.

přes 6 cm a tělísko o velikosti téměř 4 cm. Včely žijí různým způsobem života, ale spojuje je přizpůsobení se ke sběru pylu a nektaru, které si během evoluce osvojily pomocí chlupekého těla, košíčků na nohách či dlouhého sosáku.

▲ Porovnání poměru velikostí *Megachile pluto* s včelou medonosnou.

Od dutých kmenů až k moderním úlům

První „úly“ používali už staří Egypťané, Řekové a Římané. Šlo o jednoduché hlíněné nádoby, pletené koše nebo duté kmeny stromů, které napodobovaly přirozené prostředí včel. Med se tehdy získával destruktivně - rozbitím nebo vykouřením celého hnízda, takže se včely často zničily. Ve středověku se v Evropě rozšířily tzv. košnice - slaměné koše s malým otvorem, které byly levné a snadno přenosné. Na venkově se dlouho používaly také kláty a brtě. V obou případech se jedná o chov včel v uměle vytvořené dutině stromu. Klát je jen část kmenu a je přenosný. Často byl

vyřezávaný a sloužil i jako okrasa např. zahrady. Brť je vysekaná v živém stromu často v lese. Člověk, který vybíral med z brťů, byl tzv. brtník. Ovšem do brťů si pro med nechodili jen lidé, ale také medvědi. Proto se jim začalo říkat medvědi brtníci.

Průlom nastal v konstrukci úlů v 19. století, kdy americký včelař Lorenzo Langstroth zavedl princip pohyblivých rámků. Objevil tzv. „včelí mezeru“ - prostor mezi plásty, který včely nezastavují voskem. Díky tomu mohl konstruovat úly s rámkem, jež lze vyjmout a znovu vrátit. Tento vynález otevřel cestu k modernímu včelařství: med se dal vytáčet bez ničení plástů a včelstva se mohla snadněji kontrolovat a léčit.

Včelí plástev, dokonalost sama

A ještě jedna zajímavost na konec. Věděli jste, že včelí plástve jsou jedním z nejpůsobivějších přírodních architektonických děl? Jádrem dokonalosti plástve je její geometrie. Plástev se skládá z tisíců buněk, které mají tvar pravidelných šestiúhelníků (hexagonů) s úhly přesně 120 stupňů. Šestiúhelníkový tvar je matematicky nejdokonalejší způsob, jak beze zbytku pokrýt plochu a využít maximální prostor, a to s minimálním množstvím stavebního materiálu (vosku). Znáte dokonalejší stavebnici?

▲ Včela medonosná - je typickým případem společenského hmyzu. Žije ve společenstvu, takzvaném včelstvu. Včelstvo je složeno z několika kast - zpravidla z jedné matky, mnoha dělnic a několika trubců.

inzerce

Hra o rodinné vstupenky do Majalandu Praha

Napiš nám do **10.12.2025** na email malycytenar1@email.cz odpověď na otázku **JE V MAJALANDU PRAHA HORSKÁ DRÁHA S PŘEVÝŠENÍM 9 METRŮ?** a po slosování správných odpovědí můžeš **vyhrát rodinné vstupenky do Majalandu**, (Ke Kopanině 421, 252 67 Tuchoměřice)

NAPLÁNUJTE SI ŠKOLNÍ VÝLET

Užijte si fantastické atrakce i naučnou Včelí univerzitu, kde se dozvíte vše o včelách, životě v úlu, včelaření i důležitosti včel v přírodě.

Se skupinovou slevou.

Více na www.majaland.cz

**Fantastická zábava,
kterou si užije celá
rodina**

www.majaland.cz

Největší stavitel v Zoo Praha

Stavění hnízd je v zoologické zahradě moc zajímavé téma.

— Martin Rezek —

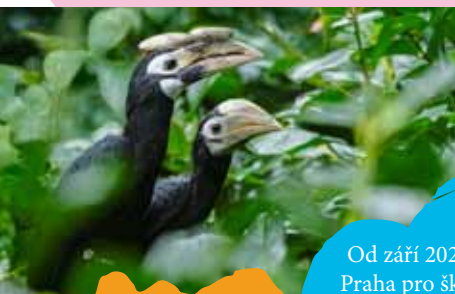

▲ Gorila Moja a její matka Kijivu na dřevitce. Foto: Zoo Praha

ve spodní části a jeho délka přesahuje jeden a půl metru. Na šířku měří téměř dva metry. Toto impozantní dílo si můžeš prohlédnout v průchozí voliéře Africké skály, která se nachází pod lanovou dráhou.

Při stavbě hnízda kladivouši využívají téměř vše, co se jim hodí - dokonce i části slunečníků pod lanovkou.

Kladivouši pocházejí ze subsaharské Afriky. V Zoo Praha se objevili znovu po přibližně dvacetileté pauze v roce 2010, kdy sem dorazil první pár z chovného centra z Nizozemska.

◀ Malý zoborožec běloocasý s jedním z rodičů.

Foto: Petr Hamerník, Zoo Praha

▲ Kladivouš v zoo. Foto: Petr Hamerník, Zoo Praha

TIP

Od září 2025 opět platí zvýhodněné vstupné do Zoo Praha pro školní skupiny. Žáci základních a středních škol mají vstup za 100 Kč, děti z mateřských škol za pouhých 50 Kč. Během návštěvy mohou školní třídy využít služeb průvodce, který přizpůsobí odborný výklad výuce přírodovědných předmětů podle přání učitele. Tato speciální nabídka je dostupná v pracovní dny během školního roku.

Víte, že...

V Zoo Praha lze vidět dvě mláďata zoborožce běloocasého. Na přelomu

května a června se vylíhla dvě mláďata a byla úspěšně odchována rodiči ve stromové dutině. Během léta z ní vylétla a nyní je můžeš vidět v jedné z volier ptáků jihovýchodní Asie na cestě mezi Pavilonem tučňáků a Darwinovým kráterem v dolní části areálu. Jde o jeho první odchov v českých zoologických zahradách. V Evropě jej chová pouhých šest zoo.

**Nabídka
Zoo Praha
pro školy**

vysloužilé elektrospotřebiče
NEPATŘÍ do komunálního
odpadu

ZDARMA
je můžete odevzdat
v prodejně elektrá

DODRŽUJTE PRAVIDLA

příroda vám to vrátí

seznam sběrných dvorů a míst
zveřejňuje obecní úřad (zde jsou
vyhlášeny i termíny mobilních svozů),
nebo na webu **www.elektrowin.cz**

ZDARMA
je můžete
odevzdat do
sběrného dvora

Víte že...

...pokud chcete předejít
ekologickému nebezpečí,
nepouštějte se do demontáže
žádného z elektrospotřebičů!

...za odložení elektrospotřebiče
do kontejneru nebo na černou
skládku vám hrozí pokuta
až do výše **20 000 Kč?**

...některé běžné domácí
elektrospotřebiče mohou obsahovat
látky **vážně poškozující zdraví**
a **životní prostředí!**

Děkujeme a gratulujeme!

Pokud dodržíme všechny tyto zásady, významně přispíváme
k ochraně životního prostředí a zdraví nás všech.

životní prostředí
– náš společný zájem

elektrowin
www.elektrowin.cz

POZICE STROMU

Jóga pro děti

– Andrea Kopačková –

V předchozích dílech jsme si představili ásany, které jsou součástí POZDRAVU SLUNÍČKA. V dnešním díle časopisu si popíšeme POZICI STROMU (Vrkšásana).

Pozice stromu

POZICE STROMU (Vrkšásana)

je jógová balanční ásana, která posiluje dolní končetiny, zlepšuje rovnováhu, soustředění a zklidňuje mysl.

Provádí se tak, že stojíte na jedné noze, druhou pokrčíte a chodidlo položíte na vnitřní stranu stehna stejné nohy (vyhýbáte se koleni), ruce sepnete v modlitbě před hrudníkem a poté je zvednete vzhůru.

Zadívejte se na jeden bod a dýchejte klidně a hluboce.

1. Výchozí pozice

Začněte ve vzpřímeném postoji (Pozice Hory), chodidla na šířku boků, váhu rovnoměrně rozložte na obě nohy.

2. Přenesení váhy

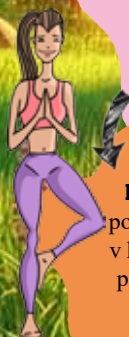
Přenechte váhu na pravé chodidlo a pomalu odlepte levou nohu od země.

Umístění chodidla

Pokrčte levou nohu v koleni a chodidlo položte na vnitřní stranu pravého stehna. **Vyvarujte se pokládání chodidla přímo na koleno,** abyste kolenní kloub nezatěžovali.

Lze také zvolit **lehčí variantu,** pokrčte levou nohu v koleni a chodidlo položte na vnitřní stranu lýtky.

Jak provést pozici stromu

4. Ruce

S nádechem zvedněte ruce nad hlavu, jakoby rostl váš strom. Ruce můžete spojit dlaněmi nad hlavou, nebo je nechat složené v modlitbě před hrudníkem.

5. Zaměření pohledu

Najděte si v prostoru jeden pevný bod, na který budete po celou dobu držení pozice soustředit svůj pohled.

6. Dýchání

Sledujte svůj dech, aby byl klidný a pravidelný. Nezapomínejte na uvolněná ramena od uší a rovná záda.

7. Ukončení

S výdechem pomalu spouštějte paže i pokrčenou nohu na podložku.

8. Opakování

Proveďte cvičení i na druhou stranu, abyste udrželi rovnováhu v celém těle.

Tipy pro zvládnutí pozice

- Opora: Pokud máte potíže s rovnováhou, můžete se opírat o zeď.
- Zemění: Představte si, jak vaše chodidlo prorůstá do země a tvoří kořeny, jak to dělá strom.
- Mentální klid: Uklidněte své myšlenky a soustřeďte se na přítomný okamžik.
- Prsty na nohou: Roztáhněte prsty na nohou na zemi, abyste si tak lépe ukořistili stejnou chodidlo a zlepšili stabilitu.

Dabing je super

– Jan Rezek (Honzini) –

Rozhovor s Jolanou Jirotkovou, mladou herečkou a dabérkou.

Ahoj, my se známe. Chodíme do stejné školy. Slyšel jsem, že jsi letos získala nějakou významnou cenu. Mohla bys mi k tomu něco říct?

Ahoj. Moc ráda. Při letošním udílení dabingových cen Františka Filipovského jsem měla tu čest stát na pódiu jako jedna ze tří nominovaných (společně se svojí sestrou Andělkou, která byla nominována také). Každoročně se totiž udílí i Zvláštní cena poroty za dětský

herecký výkon v dabingu do 15 let - „Kouzelný prsten“. Název je odvozen od prstenu ze seriálu Arabela, jelikož patronem této ceny je Ondřej Kepka, který hrál v Arabele malého Honzika. Letos se dokonce sešel na pódiu i s Rumburakem, protože jeho představitel Jiří Lábus získal cenu za celoživotní mistrovství v dabingu. Ten mi letos cenu předával. Bylo to kouzelné.

Jaký je to pocit dabovat? Od kolika let se dabingu věnuješ a jak ses k němu dostala?

K dabingu jsem se dostala díky svým starším sestrám, které si odmalinka přály hrát před kamerou nebo v divadle a mamka je přihlásila do nějakých agentur. Za první honorář si holky zaplatily dabingový kurz, a to vlastně obrátilo celý náš dosavadní život úplně jiným směrem. Poprvé jsem ve studiu byla asi ve čtyřech letech na pár slovíček. Asi od šesti let jsem začala dostávat i velké role.

Co tě na tom baví a jaké postavy jsi již dabovala?

Baví mě dávat emoce různým postavám, zvířátkům, ale i věcem (v seriálu Dora např. dabuji teď nově Dořin batůžek). Dabuji živé

herce i animáky. Animáci jsou úžasní v tom, že postavy často zpívají a já zpívám moc ráda. Mám za sebou již více než 200 dabingových rolí. Cenu jsem získala za roli koťátka Bitsy v seriálu Superčiči. Hlas jsem propůjčila např. i štěňátku Motori ze seriálu Rubble a jeho parta, Malé dinosaurici Tie v seriálu Tim Rex ve vesmíru, na Děčku např. Seriál Biff a Chip, kde jsem byla malý Kipper. Do kin jde tento podzim např. animák Noc v ZOO: Zombíci na útěku, kde mluvím Otylku, a Severní pohádka na motivy Sněhové královny, kde dabuje Gerdu Andělka a já jsem její malý andělíček strážníček.

Ty také i hraješ. Jak ses k herectví dostala a jaké role jsi už hrála?

Začala jsem hrát ještě dřív než jsem začala mluvit. Když někde hrály moje sestry, mamka je většinou přivedla a já byla s ní. Od mala jsem byla dítě, které bylo rádo středem pozornosti, nevadilo mi být někde sama. Malé děti většinou na castingy nechťejí, nechťejí být někde samy bez maminky. Já jít chtěla vždy. A často šly na casting ségry a režisér obsadil do jiné role mě.

Natočila jsem spoustu reklam, seriálů i filmů. Za největší úspěch považuji roli ve filmu One life (Jeden život) s Antony Hopkinsem v hlavní roli, který pojednává o siru Nicholasi Wintonovi, který zachránil za války hodně židovských dětí. Točilo se to z velké části i v Praze – protože odsud z Hlavního nádraží děti odjízďely od rodin.

Znáť mě můžete i ze seriálu Špunti na cestě (Kačenka), ze seriálu Jitřní záře (Kristýnka), z filmu Past (Drahuška), na Děčku jsem hrála s Markem Němcem v Pohádkovém světě Františka Nepila (Jarunka), loni jsem provázela celoroční soutěž Uka dobro (Žofka) a tento týden půjde poprvé na Děčku seriál Skočdopolovi, kde hrají Květušku.

Přeji vám všem, ať se vám daří na jakékoli cestě, kterou si vyberete :-).

Rozhovor a foto ve spolupráci s Lenkou Brixiovou

Předání ceny "Kouzelný prsten" Jiřím Lábusem

Vločky ze dřívěk od nanuku

— Dita Studecká —

Pomalu se nám blíží zima, venku je čím dál chladnější a na dveře už skoro klepou Vánoce. Pojd' si s námi vytvořit jednoduchou vločku ze dřívěk od nanuku. Můžeš ji použít na vánoční výzdobu, jako ozdobu na stromček nebo jen jako hezkou a slavnostní dekoraci na stůl, policičku či skříňku...

POMŮCKY:

- 4 ks dřívka od nanuku
- korálky, perličky...
- lepidlo Herkules nebo tavná pistole
- případně bílá temperová barva

POSTUP:

- Nejdřív si vytvoříš základní tvar vločky - dřívka na sebe lep postupně - nejdřív kříž, potom přidávej další dřívka, až vytvoříš hvězdu.
- Pokud bys vločku chtěl zavěsit, nalep na jeden konec šňůrku k zavěšení.
- Vločku můžeš nechat takto přírodně hnědou nebo ji nabarvit bílou temperou.
- Pokud jsi vločku barvil, nech ji zaschnout.
- Pak přijde na řadu zdobení - můžeš lepit korálky, perličky, ale třeba i vystřížené tvary z barevných papírů.

A hurá - zimní vločka je tu! Můžou přijít Vánoce.

Kresby

Z tvorby našich čtenářů

Filip, 6 let

Daniel, 10 let

Anita, 7 let

Jakub, 8 let

ZADÁNÍ NOVÉ SOUTĚŽE

Děti namalujte obrázky na téma: STAVEBNICE
Obrázky nám zašlete do 10. 12. 2025 na email:
malyctenar1@email.cz. Ze zaslaných obrázků bude
vylosován ten, jehož autor získá výtvarné potřeby
v hodnotě 200,- Kč.
Při zasílání obrázků uveď svůj věk.

PROCVIČ SI SVOU POZORNOST A NAJDI ŠEST ROZDÍLŮ

Komiks výtvarníka Zdeňka Tůmy

Slustivý dědeček ČILIMNÍK & BOŘIVOJ jeho vnuk

Vánoce jsou svátky radosti a dárků

Vánoce jsou krásné svátky, které slaví lidé po celém světě. Připomínají narození Ježíše Krista (Ježíška) a zároveň jsou časem rodiny, dárků a dobrého jídla. Slaví se **24. a 25. prosince**, i když třeba v Rusku až 7. ledna. **První křesťanské oslavy Vánoc se objevily už před více než 1500 lety.**

V Česku nosí dárky **Ježíšek**, v Německu a Rakousku ho znají jako **Christkind**. V Anglii a Americe přiletá na saních **Santa Claus**, který má soby, a ve Španělsku přináší dárky **Tři králové**.

Každá země má své zvyky, ale všude Vánoce spojují lidi a připomínají, že největším darem je láska a společně strávený čas.

VÁNOCE

Anglicky: Christmas
Výslovnost: /'kris·məs/
Zní jako: KRIS-məs

VÁNOČNÍ STROMEČEK

Anglicky: Christmas tree
Výslovnost: /'kris.məs tri:/
Zní jako: KRIS-məs trý

DÁREK

Anglicky: present
Výslovnost: /'prez.ənt/
Zní jako: PREZ-ənt

BLACK DUCKS

BY
IGOR
ZAKOWSKI

Ž

JE TAK NÁDHERNÉ PŘEKVAPIT
NĚKoho NA ŠTĚDRÝ VEČER.

MOJE MILÉ DĚTI! VÍM, ŽE MOJE
SLADKÉ DĚTI NA MĚ ČEKAJÍ.

SANTA CLAUS!

SLADKÉ DĚTI?!

DEJ NÁM DÁRKY!

VESELÉ VÁNOCE...

Líbí se ti čísla? Tak to spočítej!

Zámek u truhly

Truhla s pokladem má zámek na tři čísla.
Pomocí nápovědy najdi správný kód!

Nápověda k vylúštění kódu:

- 973 - jedno číslo je správné, ale na špatném místě.
- 541 - dvě čísla jsou správné, ale špatně umístěná.
- 675 - jedno číslo je správné a na správném místě.
- 743 - žádné číslo není správné.
- 102 - jedno číslo je správné a na správném místě.

Vypočítej vánoční úkol

Když vyřešíš jednotlivé úlohy v rádcích, zjistíš, jakou hodnotu má každý balíček, a budeš moci vypočítat i poslední zadání.

$$\text{blue gift} + \text{blue gift} + \text{blue gift} = 60$$

$$\text{blue gift} + \text{red gift} + \text{red gift} = 30$$

$$\text{red gift} - \text{green gift} = 3$$

$$\text{blue gift} - \text{red gift} - \text{green gift} = ?$$

SUDOKU
pro chytré
hlavičky

Sudoku

V každém řádku musí být každé číslo (1,2,3,4,5,6,7,8,9) pouze jednou. Vylúštiš to?

9			1	5	2			
		2		6				4
5	8				4	1		7
	9		6		1		5	
	3			8		6		
6		7	3				1	8
		9	5					3
7			2	4	8		6	
	6						4	

▲ Správné řešení: 195

▲ Správné řešení: 2=13

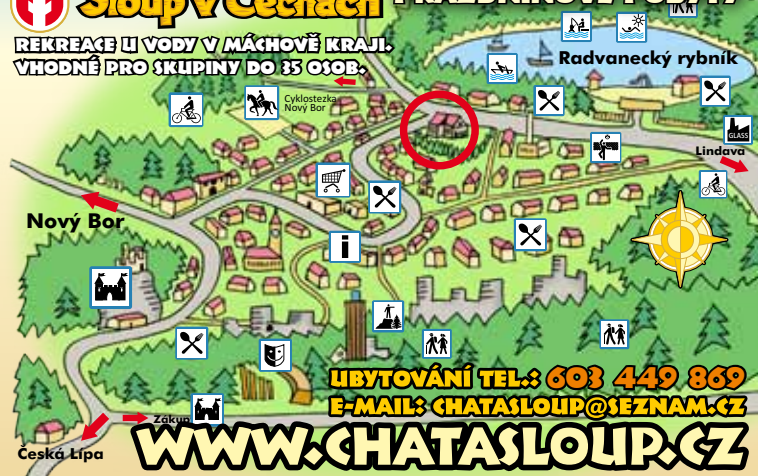
Chata Sloup

Sloup v Čechách

REKREACE U VODY V MÁCHOVĚ KRAJI.
VHODNÉ PRO SKUPINY DO 35 OSOB.

UBYTOVÁNÍ PRO ŠKOLY V PŘÍRODĚ
NEBO VĚTŠÍ SKUPINY RODIN S DĚTI.
PRÁZDNINOVÉ POBYTY

KAPACITA AŽ 35 LŮŽEK

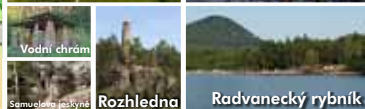

VELKÁ UZAVŘENÁ ZAHRADA

Skalní hrad

Lesní divadlo

Vodní chrám

Rozhledna

Radvaňský rybník

UBYTOVÁNÍ TEL.: 603 449 869
E-MAIL: CHATASLOUP@SEZNAM.CZ

WWW.CHATASLOUP.CZ

Kouzelné triky

Zmizení mince

Staň se kouzelníkem a nauč se jednoduchý kouzelnický trik

Věci k triku:

- 3 ks papíru velikosti A4 (bílé papíry bez vzoru či potisku)
- 1 ks mince
- 1 ks sklenice

Jak trik provést

1. Připrav si na stůl bílý papír (čistě bílý bez vzoru) velikosti A4, na kterém bude vpravo mince a vlevo průhledná sklenice postavená dnem nahoru. Vedle tohoto bude rulička papíru (připravená z druhého bílého papíru).

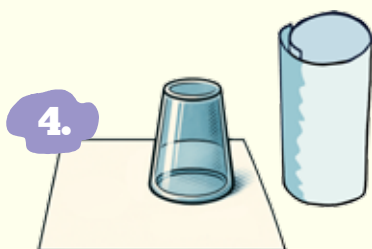
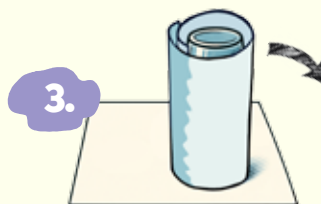
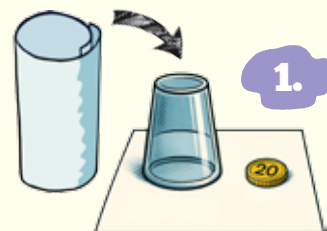
2. Ruličkou papíru překryj sklenici a to celé polož na minci.

3. Řekni kouzelnou formuli ABRAKA DABRA a sundej ruličku papíru ze sklenice.

4. Mince ve sklenici není, je pryč – KOUZLO!

Doporučujeme udělat i zpětné kouzlo:

Dej na sklenici opět ruličku papíru, řekni ABRAKA DABRA a ruličku i se sklenicí dej na původní místo sklenice. Mince se najednou opět objeví! Pak klidně sundej ruličku ze sklenice. Se sklenicí nehýbej. Je vidět, že je sklenice prázdná.

V ČEM JE KOUZELNÍKOVO TAJEMSTVÍ?

Princip triku a jeho příprava

Sklenice má na svém hrdle nalepenou vrstvu papíru stejné barvy jako je papír, na kterém stojí. Proto, když se položí na minci, minci zakryje a není vidět. Vypadá to, že mince zmizela, přestože je stále na stejném místě, pouze zakrytá.

Musíš si tedy nalepit na sklenici kolečko papíru stejného průměru jako je hrdlo sklenice, aby nebylo nijak přes okraj vidět.

POZOR

Při manipulaci se sklenicí nesmí být vidět, že má na svém hrdle sklenice nalepený papír!

Papírnictví Petruška

● OD Ládví, 1.patro
Střelničná 1660
Praha 8 - Kobylisy

● Hartigova 1927/126
Praha 3 – Žižkov

Inzerce

Něco pro zasmání

Přijde malý Pepíček ze školy domů a povídá mamince:

“Dostal jsem tři pětky.”

“A z čeho?” ptá se maminka.

“Z ničeho nic.”

Víte, proč kostra nemůže skákat bungee jumping?
Protože na to nemá žaludek.

Vyloví rybář zlatou rybkou a ta hned začne vyjednávat:

“Pusť mě, splním ti tři přání.”

Rybář na to:

“Tak to máš smůlu, já jsem kouzelný dědeček.”

Přijde slepice do elektra a ptá se prodavače:

„Máte televize?“

Prodavač: „Máme, ale pouze malé.“

Slepice: „To nevadí, hlavně ať zrní.“

Povídá na dvoře jedna slepice druhé:

„Včera jsem měla takovou horečku,
že jsem snesla vajíčko natvrdo.“

Povídají si dva psi:

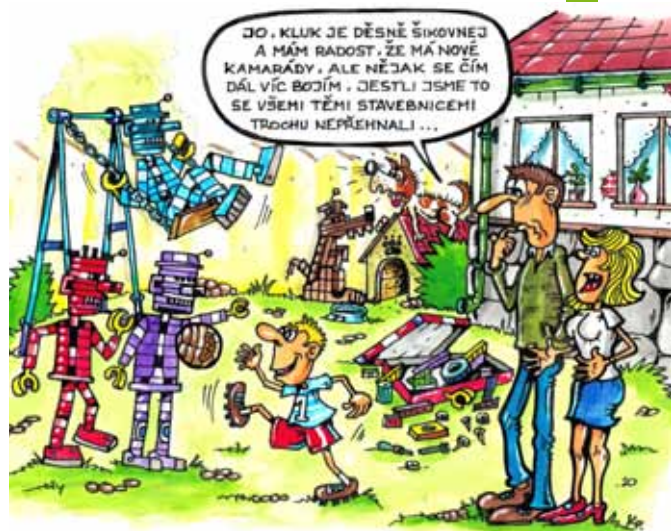
„Mně říkají Rexi a jak říkají tobě?“

„Mně říkají Knozel!“

Řešení Najdi rozdíly ze strany 29 a SUDOKU str. 31

9	7	4	1	3	5	8	2	6
3	1	2	8	6	7	5	9	4
5	8	6	9	2	4	1	3	7
4	9	8	6	7	1	3	5	2
1	3	5	4	8	2	6	7	9
6	2	7	3	5	9	4	1	8
2	4	9	5	1	6	7	8	3
7	5	3	2	4	8	9	6	1
8	6	1	7	9	3	2	4	5

Vymysli společně s kamarády ze své třídy textový nebo kreslený vtíp (kreslený vtíp nakreslete) a pošlete nám ho do redakce na e-mail malycytenari@email.cz. Ten nejlepší otiskneme v dalším čísle časopisu.

VÝVOJ ČLOVĚKA

- Jsme páni všeho tvorstva, nebo jen malý dílek v obrovské skládáce života?
- Co všechno jsme se museli naučit, než jsme se dostali tam, kde jsme dnes?
- Jsme, my lidé, už dokonalí nebo je ještě co vylepšovat?

69,-/dítě

POŘADATEL: CIMIS
MÍSTO: ČIMICKÁ ZAHRADA
OBJEDNÁVATEL NA: CIMIS@EMAIL.CZ
PODPORUJE: PRAHA PRAHE PRAHA PRAHE
Městská část Praha 8

VÝVOJ ŽIVOTA NA ZEMI

VESMÍR JE OHROMNÝ PROSTOR A PRO ŽIVOT MUSÍ BÝT SPOUSTA PODMÍNEK V JEDNOM KONKRÉTNÍ OKAMŽIK NA JEDNOM KONKRÉTNÍM MÍSTĚ.

NA PLANETĚ ZEMI SE TO PODAŘILO. ALE ANI PAK NEBYLO VYHRÁNO. JAKOU CESTOU SE ŽIVOT VYDAL? ŠEL PŘÍMO A PORÁD KUPŘEDU, NEBO OBČAS NARAZIL NA PŘEKÁŽKY, KTERÉ SE NEPODAŘILO PŘEKONAT A BYLO TŘEBA JE OBEJÍT? BYLI DINOSAURI JEDINÍ, KDO BY NÁS MĚL V MINULOSTI PLANETY ZEMĚ ZAHNÁT?

69,-/dítě

POŘADATEL: CIMIS
MÍSTO: ČIMICKÁ ZAHRADA
OBJEDNÁVATEL NA: CIMIS@EMAIL.CZ
PODPORUJE: PRAHA PRAHE PRAHA PRAHE
Městská část Praha 8

Environmentální programy pro školy

LESNÍ ZVĚŘ PTACTVO KOLEM NÁS

75,- Kč za dítě

Kde: Čimická zahrada, Praha 8, Spádná 932/7
Kdy: Termín dle dohody
OBJEDNÁVEJTE NA: cimis@email.cz

ÚŽASNÝ KOMIKS ILUSTRACE A SCÉNÁŘ: ROMAN KLISKÝ

ASTR GALAKTICKÝ PORTÁL

NOVÝ HRDINA
STAR ALLIANCE
PRINC ATHOS
LEILA
ASTRO
GRAAAAAAR!

STAR ALLIANCE

ZEMĚ JE NAPADENA ZLOVOLNÝM GENERÁLEM HELLSTEINEM. VŠECHNY OBRANNÉ JEDNOTKY JSOU ALE V TUTO CHVÍLI MIMO SLUNEČNÍ SOUSTAVU. JEDINOU ŠANCI NA ZÁCHRANU ZEMĚ JE ASTRO. POVEDE SE MU ZACHRÁNIT PLANETU PŘED JEJÍM ZNIČENÍM? A JAKÉ TO BUDE MÍT NÁSLEDKY?

A NYNÍ, MALÝ ČTENÁŘI, JIŽ NEVÁHEJ A ČTI DÁLE NÁŠ DOBRODROUŽNÝ PŘÍBĚH NA NÁSLEDUJÍCÍCH STRÁNKÁCH!

ROMAN KLISKÝ

ASTROVI SE PODAŘILO VYCHÝLIT HVĚZDNÉ DĚLO Z JEHO TRAJEKTORIE A ZASÁHNOUT ZNIČUJÍCÍM VÝSTŘELEM NEPŘÁTELSKÝ VELITELSKÝ VÁLEČNÝ KŘÍŽNÍK.

ZÁCHRANNÉ KAPSLE AKTIVOVÁNY!

ZA TOHLE SE TOMU, KDO ZA TO MŮŽE, STRÁŠLIVĚ POMSTÍM!

TAKOVÁ POTUPA!

POMOC!

WHAM!

TLAKOVÁ VLNA Z EXPLOZE VYMRŠTILA ASTRA DO VESMÍRU.

DOCHÁZÍ MI KYSLÍK.

ZTRÁCÍM VĚDOMÍ.

GENERÁLE, ASTRO ZMIZEL Z RADARU!

JE ZTRACENÝ VE VESMÍRU.

JSME JEHO JEDINÁ ŠANCE NA PŘEŽITÍ.

GENERÁLE!

MUSÍME MU POMOCI!

ANO, PLUŽÍME MU TO. VŠECHNY NÁS ZACHRÁNÍL.

LEILO, VEZMI SI RAKETOPLÁN A ZKUS HO NAJÍT.

START!

SNAD NEBUDE POZDĚ.

EXPLOZE GALAKTICKÉHO DĚLA UVOLNILA GIGANTICKOU ENERGIÍ, KTERÁ NA VESMÍRNÉ OBLOZE VYTVOŘILA OBROVSKÉ SPIRÁLOVÉ VÍRY...

